

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 89 0 П 043775 20 Рев 2
Бања Лука, 31.3.2021. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Тице, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Виоланде Шубарић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Град И.С., кога заступа Правобранилаштво Републике Српске, против тужених Б.Б.1. и Б.Б.2., обоје из П., које заступа А.М., адвокат из П., ради испуњења уговора, вриједност спора 41.917,69 КМ, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Источном Сарајеву број 89 0 П 043775 20 Гж 3 од 17.9.2020. године, на сједници одржаној 31.3.2021. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се усваја и пресуда Окружног суда у Источном Сарајеву број 89 0 П 043775 20 Гж 3 од 17.9.2020. године преиначавача тако, што се жалба тужитеља усваја и пресуда Основног суда у Сокоцу број 89 0 П 043775 19 П 2 од 31.10.2019. године преиначавача тако, што се обавезују тужени да тужитељу солидарно исплате износ од 36.672,46 КМ, са законском затезном каматом од 21.5.2015. године (као дана подношења тужбе), до исплате, те се преиначавача и одлука о трошковима поступка на начин, да се захтјев тужених за накнаду трошкова поступка у износу од 9.123,30 КМ одбија, а обавезују се тужени да тужитељу накнаде трошкове поступка у износу од 700,00 КМ, све року од 30 дана од дана достављања преписа пресуде, под пријетњом принудног извршења.

Захтјев тужених за накнаду трошкова састава одговора на ревизију, се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Сокоцу број 89 0 П 043775 19 П 2 од 31.10.2019. године, одбијен је захтјев тужитеља за обавезивање тужених да му солидарно исплате износ од 36.672,46 КМ, са законском затезном каматом од 21.5.2015. године до исплате, по основу дуга на име изградње породичне куће и за накнаду трошкова поступка у износу од 700,00 КМ и обавезан је тужитељ да туженима накнади трошкове поступка у износу од 9.123,30 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Источном Сарајеву број 89 0 П 043775 20 Гж 3 од 17.9.2020. године, жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Тужитељ ревизијом побија другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлаже да се побијана

пресуда преиначи и тужбени захтјев усвоји или укине и предмет врати истом суду на поновно суђење.

Тужени у одговору на ревизију предлажу да се ревизија одбије и да се тужитељ обавезе да им накнади трошкове састава одговора на ревизију у износу од 1.579,50 КМ.

Ревизија је основана.

Предмет спора је захтјев тужитеља да му тужени, на име испуњења уговора о изградњи стамбеног објекта, солидарно плате износ од 36.672,46 КМ, са законском затезном каматом од 21.5.2015. године до исплате.

Расправљајући о тужбеном захтјеву тужитеља првостепени суд је на основу проведених доказа утврдио: да су тужитељ и предник тужених, покојни М.Б., дана 24.6.1997. године закључили уговор о изградњи породичне куће, број ... на основу којег је тужитељ додијелио преднику тужених неизграђено грађевинско земљиште означено као к.ч. број 1647/4, површине 858 м² на локалитету П., уз ослобађање предника тужених обавезе плаћања накнаде за кориштење истог; да су исте уговорне стране дана 7.4.1998. године закључили уговор о преносу права кориштења грађевинског земљишта, накнаде за уступљено грађевинско земљиште и накнаде за испоручени грађевински материјал за изградњу стамбеног објекта, број ... (даље: уговор за изградњу стамбеног објекта), на основу којег тужитељ, преноси право кориштења у корист крајњег корисника (предник тужених) напријед означено неизграђено градско грађевинско земљиште и да му за изградњу стамбеног објекта по пројекту СП-5+, даје грађевински материјал у количини и укупној вриједности од 7.309,82 КМ; да су та средства дата са почетком отплате од 3. године од дана последњег налога за издавање грађевинског материјала са роком отплате од 7. година, без камата, у 84. једнаке рате и са „грасе“ периодом од 3. године, рачунајући од дана последњег налога; да је према „прегледу испорученог грађевинског материјала“ (без датума), преднику тужених испоручен грађевински материјал у вриједности од 2.534,40 КМ; да је према „документацији обрачуна“ тужитељ обрачунао вриједност одобреног пакета грађевинског материјала у износу од 7.170,48 DM, вриједност додатног грађевинског материјала у износу од 21.848,38 DM, вриједност нафте у износу од 2.833,26 DM и вриједност утрошених часова рада у износу од 11.531,13 DM, што износи укупно 43.383,25 DM; да према налазу грађевинског вјештака М.Г. и финансијског вјештака Н.Т., задужење тужитеља настало на основу радова и грађевинског материјала који је утрошен у предметни стамбени објекат износи 40.672,46 КМ; да је према налазу финансијског вјештака, сагласно извјештају о кориснику кредита број ... од 9.9.2016. године, вршена уплата по овом основу у износу од 4.000,00 КМ и да преостала обавеза из истог основа износи 36.672,46 КМ; да се предник тужених није одазвао на позив тужитеља (уручен му 20.8.2001. године), ради закључења анекса уговора о извршеним грађевинским радовима на објекту; да су рјешењем о наслеђивању Основног суда у Српском Сарајеву број О... од 24.4.2002. године тужени оглашени наслеђницима иза умрлог им оца М.Б. (свако од њих на имовини, међу којој је и предметни пословно стамбени објекат, како је назначено у том рјешењу); и да је тужитељ тужбу у овој правној ствари поднио 26.5.2015. године.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио, да је преднику тужених испоручен грађевински материјал у вриједности од 2.534,00 КМ; да тужитељ није извео доказ о закључењу уговора са предником тужених број ... (позивом на који уговор је преднику тужених испостављена отпремница број ... од 11.5.1998.

године), ни доказ да је предник тужених опуномоћно лице за преузимање грађевинског материјала у његово име, те да се из налаза поменутог грађевинског вјештака не може утврдити ко је испоручилац додатног материјала (преко уговорене вриједности од 7.309,82 КМ), у којој количини, када је материјал испоручен и коме (јер се вјештак не позива на отпремнице о испорученом материјалу), а да ни из налаза финансијског вјештака суд није могао утврдити вриједност додатно испорученог грађевинског материјала, па је позивом на одредбу члана 123. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП), примјеном правила о терету доказивања захтјев тужитеља одбио као неоснован.

Другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда, па је жалбу тужитеља одбио и првостепену пресуду потврдио.

Одлуке нижестепених судова нису засноване на закону.

Имајући у виду обим, структуру и сложеност послова извршених на предметном објекту, по оцјени овог суда, у конкретном случају се ради о уговору о дјелу (члан 600. Закона о облигационим односима "Службени лист СФРЈ", број 29/78, 39/85 и 57/89, те "Службени гласник Републике Српске" број 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04, даље: ЗОО), који је по свом карактеру двостранообвезни и наплатни, али за разлику од уговора о грађењу, није формалан па може бити закључен и усменим договором, када се странке сагласе о дјелу и накнади. Не ради се, дакле, о уговору о грађењу из члана 630. ЗОО.

Према одредби члана 630. став 1. ЗОО, уговор о грађењу представља уговор о дјелу којим се извођач обавезује да према одређеном пројекту сагради у уговореном року одређену грађевину на одређеном земљишту или да на таквом земљишту, односно на већ постојећем објекту, изврши какве друге грађевинске радове, а наручилац се обавезује да му за то исплати одређену цијену. Уговор о грађењу мора бити закључен у писменој форми (став 2.). Под „грађевином“ се у смислу одредби које се односе на уговор о грађењу, подразумијевају: зграде, бране, мостови, тунели, водоводи, канализација, путеви, жељезничка пруга, бунари и остали грађевински објекти чија израда захтијева веће и сложеније радове (члан 631. ЗОО).

Писмена форма уговора прописана је више у циљу правне сигурности самих уговарача и према прихваћеном становишту судске праксе, странка која је на основу ништавог уговора о грађењу (због недостатка писмене форме) извела уговорене грађевинске радове, има право захтијевати одговарајућу накнаду у новцу, јер је извођењем радова, у цјелини или у претежитом дијелу, дошло до конвалидације недостатка писмене форме. Прописивање да уговор о грађењу мора бити закључен у писменој форми је подстакнут тиме да су, у правилу, то сложени и скупи радови и да се у знатном броју случајева код ових уговора појављује потреба извођења „накнадних радова“, дакле оних који нису предвиђени у пројекту (члан 633. ЗОО).

Санкција непостојања потребне форме предвиђена је чланом 70. став 1. ЗОО, којим је прописано да уговор који није закључен у прописаној форми нема правно дејство, уколико из циља прописа којим је одређена форма не произилази што друго.

Међутим, с обзиром да се уговор за чије се закључење захтијева писмена форма сматра пуноважним иако није закључен у тој форми, ако су уговорне стране извршиле у цјелини или у претежном дијелу обавезе које из њега настају, осим ако из циља због кога

је форма прописана очигледно не произилази што друго (члан 73. ЗОО), сагласно овој одредби, и у случају да се овдје ради о уговору о грађењу, какво становиште су, с тим у вези изразили нижестепни судови - имајући у виду да је предметни уговор извршен (тужени током поступка нису другачије тврдили, нити то чине у ревизији), и у том случају би уговор био правно ваљан.

У конкретном случају се ради о такозваној капиталној изградњи (што произлази из грађевинске књиге), под којом се подразумијева „дјелатност“ државних тијела, правних лица и грађана, с циљем стварања средстава за изградњу објеката..., и за стамбене сврхе, укључујући и активности везане уз провођење пројектне документације и друге радове потребне за саму изградњу објекта. С тим у вези су и активности тужитеља, као уговорне стране са предником тужених, код наведеног уговора о изградњи предметног објекта од 25.6.1997. године, по којем је тужитељ преднику тужених (као крајњем корисник) додијелио на кориштење, без накнаде, неизграђено грађевинско земљиште на локалитету П., означено као к.ч. број 1647/4, површине 858 м² за изградњу породичне куће (члан 1. и члан 2. уговора), те обезбиједио овјерену пројектно техничку документацију и упутства надлежних служби, за предметну изградњу.

У извршењу тог уговора, између истих уговорних страна је 7.4.1998. године закључен уговор број ..., о преносу права кориштења грађевинског земљишта, накнаде за уступљено грађевинско земљиште и накнаде за испоручени грађевински материјал за изградњу стамбеног објекта, којим се тужитељ обавезао испоручити преднику тужених грађевински материјал, вриједности 7.309,82 КМ, у виду кредита, на период од 84 једнаке мјесечне рате, са почетком отплате 3 године од дана последњег налога за издавање грађевинског материјала и са “grace” периодом од 3 године, а уговорена је и могућност обезбјеђења другог, додатног грађевинског материјала. Из наведеног, као и из писмена тужитеља названог „Документација обрачуна“ произлази, да је предметне радове „организовано“ извео тужитељ, који је из тих разлога у уговору од 7.4.1998. године означен као „инвеститор“, а предник тужених је у том уговорном односу означен као „крајњи корисник“.

С обзиром на правну квалификацију уговора о изградњи предметног објекта (као уговор о дјелу), погрешно је становиште нижестепених судова, да због недостатка форме, није ни дошло до закључења Анекса уговора којег предвиђа тачка Х уговора о изградњи објекта од 7.4.1998. године и да стога, тужитељ нема правни основ за потраживање на име додатног грађевинског материјала, испоручене нафте и „часова рада“, то јесте, цијене рада на градњи предметног објекта. Ово поготово када се има у виду да до закључења Анекса уговора није дошло због неодазивања предника тужених позиву (урученог му 20.8.2001. године), за закључење истог, па тужени од неиспуњења његове уговорне обавезе, не могу од тога извлачити за себе корист. Осим наведеног, код чињенице да је предник тужених прихватио додатни грађевински материјал, испоручену нафту и рад на градњи објекта, то јесте, прихваћено је од стране предника тужених испуњење уговорне обавезе тужитеља и без писменог закљученог анекса уговора, о чему свједочи изграђени предметни објекат, на што се основано указује у ревизији, чиме је форма надомјештена испуњењем уговорне обавезе и прихватањем тог испуњења.

При оваквом стању ствари за разрјешење спорног материјално правног односа између страна у овом спору без значаја је чињеница, на коју су тужени указивали током поступка, да је тужитељ у наведеном уговору број ... од 7.4.1998. године, означен као инвеститор. Његова улога у поменутој врсти (капиталне) градње је страни инвеститор

(предника тужених), што су нижестепени судови погрешно тумачили прихватајући наводе тужених, да тужитељ „није регистрован као извођач предметних радова“, што тужитељ и не тврди, нити на тим чињеницама заснива свој захтјев. При том судови нису имали у виду да је тужитељ обезбиједио земљиште на којем је објекат изграђен, пројектну документацију, грађевински материјал и „организовано“ (посредно), путем извођача, заједно са предником тужених учествовао у изградњи објекта.

Укупну вриједност изведених радова обрачунао је поменути грађевински вјештак у износу од 40.672,46 КМ, у ком износу је изведене радове обрачунао и наведени финансијски вјештак. Како је, према налазу овог вјештака предник туженог (као корисник кредита из тачке V уговора број ..., дана 28.6.2010. године „по основу уговора“ уплатио износ од 3.000,00 КМ и дана 20.12.2013. године, износ од 1.000,00 КМ, преостали дуг износи 36.672,46 КМ, који дуг је у Извјештају о кориснику кредита (позивом на уговор од 31.12.1997. године, евидентиран у износу од 37.955,16 КМ).

Грађевински вјештак је обрачун изведених радова извршио на основу Грађевинске књиге која је вођена за предметни објекат (што произлази из насловног дијела у којем је означен објекат и локација истог), у којој су од редног броја 1. до броја 36. означени изведени грађевински радови и од броја 1. до броја 5. лимарски радови, са подацима о врсти и количини изведених радова, који елементи су вјештаку послужили за обрачун изведених радова. С обзиром да су сви радови у Грађевинској књизи, коју је извођач радова обавезан да води на основу члана 101. тачка г), тада важећег Закона о уређењу простора („Службени гласник Републике Српске“, број 19/96 до 64/02 – пречишћени текст), овјерени од стране извођача и од стране надзорног органа, чија обавеза је да врши стручни надзор у току грађења (члан 104. став 1. истог закона), супротно становишту нижестепених судови, наведени налаз представља поуздан доказ за пресуђење у овој правној ствари, чиме је тужитељ, на несумњив начин доказао врсту, обим и вриједност изведених радова.

Стога је обавеза тужених, који оспоравају доказну снагу овог доказа наводећи, да би доказ о наведеним чињеницама био Грађевински дневник (који није уложен у списе предмета), била - да докажу супротно, јер је према процесном правилу о терету доказивања (члан 7, члан 123. и члан 123. ЗПП), свака страна у спору је дужна да изнесе чињенице на којима заснива свој захтјев, као и чињеница којима се оспорава захтјев и да изведе доказе којима се утврђују, односно оспоравају те чињенице. Како тужени нису предлагали саслушање у својству свједока потписнике Грађевинске књиге, нити су предлагали увиђај на лицу мјеста, ради упоредбе обрачунатих и изведених радова на предметном објекту, уопштени и неаргументовани приговори тужених на налаз грађевинског вјештака у овом правцу, нису основани. Нису основани ни приговори тужених, да је Грађевинску књигу требао потписати и крајњи корисник (предник тужених), за кога ни једна законска одредба не предвиђа обавезу потписивања овог техничком документа, јер се ради о стручним подацима, које на основу закона потписују стручна и за то одговорна техничка лица.

Из наведених разлога, погрешно су нижестепени судови судили када су своје одлуке засновали на тези о „мањкавости“ отпремница број: ... од 11.5.1998. године, број ... од 8.4.1998. године и број ... од 7.5.1998. године, из разлога што исте није потписао предник тужених (на чије име исте гласе), а да отпремница број ... од 6.4.1998. године, поред тога што је није потписао предник тужених, да се не односи на предметни уговор. Ово из разлога, што разлоге за своје одлуке у том правцу, не заснивају на одредбама материјалног права, којим би једино предник тужених био овлаштен да преузима грађевински материјал на градилишту на којем је „организовано“ радио и тужитељ, у складу са обострано

потписаним уговором од 7.4.1998. године, као и из разлога, што је предник тужених пристао (ко год да је преузео грађевински материјал), да се исти користи за градњу објекта, а евентуално његово другачије поступање у вези испорученог и у предметни објекат уграђеног грађевинског материјала, не спомињу ни тужени. Најзад, осим уопштених приговора у погледу отпремница и налаза вјештака, током поступка нису ни тврдили, а тиме ни доказивали, од којег – евентуално другог материјала и на који начин је предметни објекат изграђен, ако није на основу наведених уговора и техничке документације коју су имали у виду поменути вјештаци и на којој тужитељ заснива тужбени захтјев, то јесте на начин који је „организовао“ и којој градњи је, како је напријед речено, својим учешћем (на напријед описани начин) у изградњи предметног објекта, допринио тужитељ.

Код оваквог стања ствари и чињенице да је тужитељ испунио своје, уговорима преузете обавезе, тужени (као универзални сукцесори свог предника), су дужни да му на име тог испуњења солидарно исплате спорни износ, сходно одредби члана 17, члана 262. и члана 600. ЗОО.

Како је тужитељ успио у овом спору, на основу одредбе члана 386. став 1. ЗПП, досуђена му је накнада трошкова поступка у износу од 700,00 КМ (на име трошкова вјештачења), у односу на које трошкове је и поставио захтјев.

Из наведених разлога, а на основу одредбе члана 250. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Одбијен је захтјев тужитељице за накнаду трошкова састава одговора на ревизију у износу од 1.579,50 КМ, јер исти у смислу одредбе члана 387. став 1. ЗПП, не представља неопходну радњу у поступку која је утицала на одлуку по ревизији.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић